Baloşu

TÍNĂ TÍCĂ

LEGIUNEA ARHANGHELUL MIHAIL LA COMORÂŞTE

Consemnări făcute în cursul anului
1998
exclusiv pentru Comorâşteni

TINĂ TICĂ

LEGIUNEA ARHANGHELUL MIHAIL LA COMORÂŞTE

Scurte note despre acele întâmplari

Iară noi?
Cum am fost aşa ne ţinem,
Cum suntem aşa rămânem!
M. Eminescu

Cu stimă d-lui Gheorghe Băloşu,
de la „Câmpul românesc"
Hamilton - Canada
Canada 13.07.2003.
ing Botoş Tim

Consemnări făcute în cursul anului
1998
exclusiv pentru Comorâşteni

CORNELIU ZELEA CODREANU
1899 - 1938

Lucrarea de față nu este un tratat de istorie, nu este nici o narare exactă a faptelor pe care mi-am propus să le consmnez; ea este o povestire, alcătuită din spusele celor ce au trăit în acele vremuri, precum și din amintiri și note personale, încât pentru eventuale scăpări sau inexactități solicit înțelegerea și îngăduința cititorului.

Autorul

CUPRINS

Prefață

Am scris rândurile de față, cu dorința de a lăsa spre știre urmașilor întâmplări petrecute în satul nostru Comorâște, determinatele de oficialitațile de stat, în raport cu Mișcarea Legionară, din vremuri trecute.

Sunt perfect conștient că după atâția ani, î-mi va fi greu să refac filmul acelor întâmplări; dar cu tot riscul strecurării unor nedorite greșeli, socotesc necesară apariția prezentei descrieri, acum, pentru a nu fi odată atât de târziu, încât să nu se mai știe nimic, din tot ce a fost legat de aceea organizație a tinerilor legionari din Comorâște.

De fapt, despre Mișcarea Legionară, ca organizație politică la nivel de sat, așa cum întemeietorul ei Corneliu Zelea Codreanu a conceput-o, s-a scris complet și detaliat în diverse tratate, încât a încerca să reiau, o astfel de descriere, (ca istorie în sine) ar fi de natură superflue.

Totuși, pentru înțelegerea cât mai exactă a acelor vremuri și întâmplări - petrecute pe frontiera țării, mărginașă satului nostru Comorâște - am încadrat istorisirea din următoarele rânduri cu o sumară prezentare a momentelor de început, cât și de sfârșit, ale Mișcării Legionare din România.

Se desprinde pentru viitorime, răsunetul trecutului, cum cetățenii trăitori pe atunci și-au iubit țara, luptând până la sacrificiul suprem, când altcum, nu se putea.

Am dat mulți - fiecare după puterile sale - această dovadă, dar în deosebi tineretul român, încadrat în mișcarea legionară "ARHANGHELUL MIHAIL", care adesea s-a sacrificat luptând pentru țară și credința strămoșească, întocmai ca Moța și Marin, eroii legendari de la Majadahonda din Spania.

Martiriul tineretului român, a fost pecetluit cu marea jertfă a Căpitanului, care dorea să facă **"O țară mândră ca soarele de pe cer"**.

În iubire de țară, să ne fie exemplu, în hățișul politicianismului de ieri, de azi și în cel de viitor.

Capitolul 1. Explicaţii de ordin general

Într-una din vizitele mele în satul natal Comorâşte, am avut ocazia să discul cu Dl. Profesor de istorie Miu, fiu al satului, care cu acest prilej a manifestat o mare dragoste pentru săteni şi satul natal.

Printre alte interesante şi captivante discuţii pe tema celor din trecut ale satului, D-sa cu vădită intenţie de a mă flata - m-a încadrat şi pe mine în rândul luptătorilor ce compuneau grupul legionar comorâştean.

De aceea - în spiritul purului adevăr - má simt dator să precizez că, legionar nu am fost nicicând, şi nici măcar simpatizant al mişcării legionare nu am fost.

În aceea vreme eram prea tânăr, încât nu mă preocupau problemele sociale, sau de stat, ori politice, grija mea fiind pe atunci, doar şcoala.

Acum - însă - de la înălţimea vârstei mele - nu departe de cea de octogenar, frecat de viaţa petrecută în comunism - pot să-mi arog dreptul ca simplu sătean, de a consemna pe scurt, pentru cei ce ne vor urma, unele aspecte şi întâmplări în legătură cu activitatea mişcării legionare comorâştene.

Aşa cum de la început am spus, doresc să rămână unele fapte din vremea noastră, pentru urmaşi, căci multe din cele din trecut s-au pierdut, fiindcă nici care din înaintaşii noştrii, nu s-au învrednicit ca să ni-le transmită.

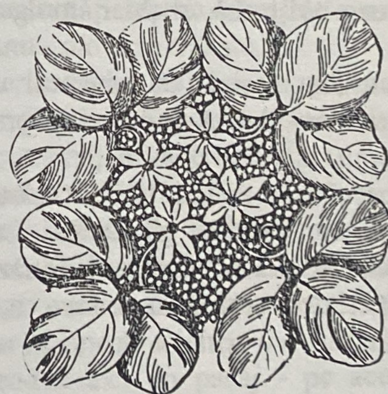
Voi sublinia doar cele mai deosebite fapte şi întâmplări (eliminând pe cele neânsemnate) şi voi arăta cred - cu justificat temei - dragostea de ţară precum şi lupta organizaţiei legionare comorâştene - aşa cum ea a înţeles să o facă - împotriva pericolului comunist, proorocit de ei, - de legionari - şi de care abia dupa 45 de ani de suferinţă, ne-am putut pe deplin convinge.

Mai adug încă, că dacă doctrina legionară - de nuanţă patriotică - nu ar fi fost benefică pentru naţiunea română, cum ar fi aderat la ea unele personalităţi ca:

Nae Ionescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Petre Ţuţea, Radu Gry, Emil Cioran, Nichifor Crainic şi mulţi alţii, de certă valoare în cultura românească.

Potrivit - deci - aceste doctrine de nuanţă patriotică, cît şi adaptării perceptelor creştine, mişcarea legionară a avut mare priză la tineretul ţării, la toate nivelurile: licee, facultăţi, la ţărănimea română precum şi la diverse grupuri de muncitori.

Aşa dar, ca în toată ţara şi în satul nostru Comorâşte, - sat curat românesc - mişcarea legionară a avut mulţi adepţi, captivaţi nu numai de patrioticul program al mişcării, dar ca recunoscuţi melomani şi de unele frumoase marşuri legionare cum au fost "Sfântă tineteţă legionară" sau cântarea "Garda Căpitanul şi Arhanghelul din Cer" şi altele.

Capitolul 2. Frământările începutului

Revoluția bolșevică de la sfârșitul Primului Război mondial (1914 -1918) a perturbat viața socială în întrega Europă, dar mai ales în țările din vecinătatea Rusiei - cum este și România - care au avut mult de suferit.

În acesată situație și în starea de confuzie determinată de respectiva revoluție bolșevică, o formație militară de circa un milion de bolșevici, au invadat Basarabia, agresiune care cu greu și cu mari sacrificii a fost stăvilită de armata română.

Dacă pe plan militar nu s-a reușit ocuparea Basarabiei și bolșevizarea populației ei, s-a reușit totuși împânzirea acestei provincii românești, cu elemente străine, care au adus idei bolșevice, infiltrându-le în societatea românească, în special în cea a muncitorilor basarabeni.

Prin această acțiune bolșevică, se preconiza nu numai schimbarea spectrului românesc al acestei provincii cu cel de natură ruso-bolșevică, ci chiar smulgerea ei din trupul țării.

Fenomenul a fost sesizat de tineretul universitar moldovean, cu precădere al aceluia de la universitatea din Iași.

Astfel, în primăvara anului 1919, tânărul student Corneliu Codreanu, conștient de gravitatea și amploarea acelui pericol, cu elanul specific vârstei de douăzeci de ani a întrunit câțiva tineri de o seamă cu el, care ca și el, erau frământați de gânduri cu privire la viața socială și libertatea țării.

Atunci, in inimile acestui tineret, a încolțit ideia unei acțiuni privind organizarea unui centru de rezistență românească, armat - desigur fantezist - pentru cazul în care o unitate militară bolșevică ar intenționa să treacă din nou, Nistrul poate chiar și Prutul.

Pentru înfăptuirea acestui deziderat, tinerii întruniți în pădurea Dobrina, de la lângă Iași, au facut un legământ printr-un jurământ de credință.

Această întrunire, din pădurea Dobrina, inițiată de tânărul Codreanu, poate fi considerată embrionul mișcării legionare, care efectiv - cum o să se vadă mai departe - se va înfința mult mai târziu.

În permanenta sa grijă și preocupare privind soarta neamului, Corneliu Codreanu s-a alăturat lui C. Pancu - alt vajnic luptător pentru soarta neamului românesc - șeful gărzii naționale din Iași, căruia adesea îi zicea: "**Nu e deajuns să-nvingem comunismul, trebuie în același timp să luptăm și pentru dreptatea muncitorilor**". Codreanu a rămas atașat lui C. Pancu, până la moartea acestuia.

Din aceste frământări de organizarea a elementului studențesc din Iași, precum și lupta activă împotriva elementelor străine de țară cu idei comuniste, dar mai ales pentru devastarea redacției ziarului socialist "Lumea" senatul universității ieșene a hotărât exmatricularea lui - a lui Codreanu - din universitate.

Vederile sale politice și permanenta sa lupta impotriva politicianismului statal al vremii, aservit intereselor străine, au determinat arestarea și întemnițarea sa la închisoarea Văcărești.

În mănăstirea din incinta închisorii Văcărești și în fața icoanei Arhanghelului Mihail, studenții deținuți înălțau rugi pentru izbăvirea neamului de agresiunea elementelor străine de neam.

Reproduc aici un pasaj - pe această temă - din cartea PE MELEAGURI STRĂINE, scrisă de Dl. Profesor Filon Verca, original din Petroșnița, de lângă Caransebeș, după cum urmează:

"În zilele de închisoare, s-a plănuit în mintea acestor luptători, Ion Moța, Corneliu Georgescu, Ilie Gârneață, Radu Mironovici, Vernichescu, Leonida Bondoc, Tudose

Popescu şi Corneliu Codreanu, ideia creerii unei organizaţii care să rezolve ideia politicianismului, instrument de dezmembrare a ţării".

Organizaţia - după icoana la care se închinau în sfânta mănăstire de la închisoarea Văcăreşti - a fost numită "Arhanghelul Mihail".

Această organizaţie, reprezenta secţiunea tinerească din Liga Apărării Naţionale Creştine, (L.A.N.C.) prezidată de profesorul A.C.Cuza.

După eliberarea din închisoare Văcăreşti (fiind găsiţi nevinovaţi de justiţia vremii, încă nealterată) grupul de tineri de mai sus s-au despărţit de liga creştină a lui Cuza, activând ca organizaţie politică independentă numită: "LEGIUNEA ARHANGHELUL MIHAIL", sub conducerea lui Corneliu Codreanu, aşa cum rezultă şi din ordinul de zi nr.1 citit în strada Florilor nr. 20 din Iaşi, în faţa "grupului Văcăreşti", după cum urmează:

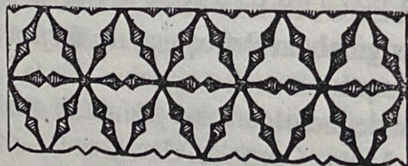
"Astăzi, vineri 24 iunie 1927 (Sf. Ioan Botezătorul) ora 10 seara, se înfinţează "LEGIUNEA ARHANGHELUL MIHAIL ", sub conducerea mea.

Să vină în aceste rânduri cel ce crede neclintit. Să rămână în afară cel care are îndoieli.

Fixez ca şef al gărzii de la icoană, pe Radu Mironovici.

Cornelui Codreanu".

(Icoana Arhanghelului Mihail a fos adusă de la Văcăreşti in căminul studenţesc din Iaşi.)

Capitolul 3. Mişcarea legionară în Comorâşte

Prima dată când am luat cunoştinţa de existenţa mişcării legionare în Comorâşte, eram elev de liceu, când la primul iunie 1936, ziua de Rusalii - cu ocazia sfinţirii monumentului eroilor din primul război mondial - lengionarii din satul nostru au făcut un original act de prezenţă.

Frumos încolonaţi şi îmbrăcaţi - fiecare - în cămaşă verde cu centură şi diagonală, mărşăluind şi cântând "Sfântă tinereţe legionară", au făcut o bună impresie sătenilor.

Aşa cum am aflat de la Luca Domăschin, precum şi de la alţi legionari comorâşteni, cât şi pentru a consemna desfăşurarea reală a faptelor de atunci, am împărţit activitatea legionară comorâşteană, în patru părţi şi anume:

Etapa întâi, anii 1936 - 1940

Este etapa de înfinţare a grupării legionare în comorâşte, în care studenţii comorâşteni, Dragomir Străin şi Luca Domăschin, încadraţi în formaţii studenţeşti legionare din Timişoara, au infinţat gruparea din Comorâşte, din următorii săteni:

- Achim Grăma Belgea
- Străin Borca Miclea
- Pau Gârboni Cojan
- Pau Botoş Dica
- Tină Toma
- Pau Guran
- Tină Murgu
- Bucure Penda
- Achim Budici
- Ianăş Budici
- Silvia Munea

În acesată primă etapă, gruparea legionară din Comorâşte, îşi desfăşura activitatea pe vremea regelui Carol al II-lea, numită şi Etapa Carlistă.

Era starea incertă - din punct de vedere legal - care a devenit apoi total nelegală, cînd primul ministru liberal Gheorghe Duca, a pus mişcarea legionară în afara legii.

(Pentru această hotărâre Duca a fost împuşcat - pe peronul gării Sinaia - de către un grup de legionari, numiţi Nicadori, după numele şefului de grup Niki Constantinescu, însoţit de doi studenţi macedoneni, Iancu Caranica şi Doru Belimace.)

În astfel de situaţie, tânăra grupare legionară comorâşteană, îşi ţinea şedinţele la sălaşul lui Bucure Penda, sau al lui Pau Cojan, de pe hotarul satului numit Bursa.

Acest Şedinţe erau conduse de comorâşteanul Străin Dragomir, student la politehnica din Timişoara, care în acest scop venea la Comorâşte.

În respectivele şedinţe se discutau cu precădere, trei probleme de mare interes la acea vreme, şi anume:

- asigurarea conspirativităţii
- primirea selectivă de noi membrii
- ajutarea legionarilor din detenţie (**aşa numitul ajutor legionar**).

Această din urmă problemă era de mare importanţă fapt pentru care s-au făcut achiziţii de bani, alimente şi îmbrăcăminte de la unii săteni de încredere.

Cele achiziţionate erau transportate de către legionara Silvia Munea (Soţia lui Iacob Munea) la legionarii deţinuţi la închisorile de la Aiud şi de la Gherla.

Prin anumiţi temnicieri - incadraţi şi ei in mişcarea legionară - Silvia, preda pachetele cu bani, alimente şi haine - nominal - legionarilor întemniţaţi.

Gruparea legionară din Comorâşte, condusă de către Achi Grăma Belgea (sub îndrumarea studenţilor Luca Damaschin şi Dragomir Străin) prin mijlocirea a doi legionari fruntaşi Străin Borca Miclea (Tină Miclea) şi Achim Budici, ţinea o permanentă legătură cu toate grupările legionare din judeţ, după cum urmează:

cu cea din Lăţunaş prin Neagu Gheorghe,
cu cea din Forotic prin Daba Petru şi Stoian Ion
cu cea din Ciuchici prin Chirilă Ion,
cu cea din Vrani prin Ogrin Gheorghe,
cu cea din Greoniu prin Iovu Ioan Piu, Iulian Anca şi Ion Cerbu
cu cea din Oraviţa prin av. Bălan şi av. Băleanu.

De asemenea se ţinea o permanentă legătură şi cu alte organizaţii, despre care nu mi s-a vorbit.

Pentru toate organizaţiile legionare judeţene (dar şi din ţară) era importantă legătura cu organizaţia legionară din Comorâşte, in probleme de trecere a frontierei, aşa cum o să vedem în următoarele capitole.

După 21 - 22 septembrie 1939 cînd legionarul Miti Dumitrescu, cu echipa sa au înlăturat prin împuşcare, pe Arman Călinescu, primul ministru al "Frontului Renaşterii Naţionale", Carliste, prigoana împotriva legionarilor a devenit necruţătoare.

Atunci în cele mai multe judeţe au fost asasinaţi (deci fără procese) 2 -3 legionari din conducerea mişcării legionare judeţene.

Atunci în judeţul Caraş şi anume în grădina de tir a oraşului Oraviţa, au fost împuşcaţi:

- Cerbu Ion, de loc din Greoni
- Băleanu Ion şi Barzac Lazăr, ambii din Oraviţa.

Informativ arăt şi următoarele asasinate:

- 10 legionari - în frunte cu Miti Dumitrescu, cei care au impuşcat pe Arman Călinescu
- 13 legionari din închisoarea de la Râmnicu Sărat
- 8 legionari din închisoarea de la Braşov
- 44 legionari din lagărul de la Miercurea Ciuc
- 32 legionari din lagărul de la Vaslui (Vezi pe "Meleaguri străine" pag. 286 - 289 F. Verca).

Etapa a II-a, anii 1940 - 1941

Aşa cum se ştie la 6 septembrie 1940 după abdicarea regelui Carol al II-lea se înfinţează "Statul Naţional Legionar", sub conducerea generalului Ion Antonescu, ca şef de stat şi cu prof. Horia Sima, comandantul Mişcării Legionare, de astă dată în legalitate.

Pentru legionari, aceasta era perioada de speranţă, este apogeul mişcării legionare, în care se făcea organizarea internă ca partid politic, şi în care se dorea o participare mult mai activă la conducerea statului, participare prea îngrădită de şeful statului.

Această perioadă a fost pe larg comentată de către personalităţi competente, încât nu mă voi acupa de ea.

Pe plan local comorâştean, au fost făcute noi primiri în mişcarea legionară din care voi arăta pe următorii:

- Pau Drăgomer	- Pătru Murgu
- Achim Drăgomer	- Iacob Doară
- Iacob Meza	- Gheorghe Chichiriz
- Zăria Zinca	- Tină Şipu Piţu
- Pau Crâstuţ	- Pau Tăpală
- Mau Crâstuţ	- Iovan Românu
- Pau Ţeperdel Şipu	- Achim Micu Pera
- Simion Borca Drăgan	- Iancu Micu Pera
- Pau Ioviţă	- Sfetislav Velemir
- Străin Ioviţă	- Pau Crâstănuşu
- Pau Luca Pascu	- Ana Stoian
- Damăschin Luca Pascu	- Ana Micu Miclea

În totalitate - legionarii comorâşteni - cei din prima etapă împreună cu cei din a doua, au format o puternică organizaţie legionară locală, de 35 plus 2 (Dragomir şi Luca) total 37 săteni.

Despre săteni simpatizanţi, la concret, ca entitate distinctă -relevantă - nu se poate vorbi, fiindcă ei legionarii

ca exemple a sentimentelor roâneşti - dacă nu de toţi - dar de foarte mulţi săteni erau simpatizaţi, cum ar fi:

- cei din familia legionarilor activi,
- studenţii şi elevii comorâşteni, contemporani,
- cei ce au fost anchetaţi, şi au reuşit, măcar in parte să tăinuiască aspecte ale activităţii legionare locale,
- cei ce au ajutat la nevoie cu bani, alimente şi haine, aşa cum se va vedea pe parcurs.

În acesată etapă de organizare internă, cu primire de noi membrii - aşa cum am arătat mai sus - s-a făcut şi numirea în funcţiile de conducere ale mişcării locale comorâştene.

Astfel, comandantul grupării legionare din Comorâşte, a fost numit ţăranul Achim Grăma Belgea, (aşa cum am anticipat deja) direct subordonat sectorului legionar comandat de Luca Damăschin, student activ inteligent, dotat cu însuşirea de comandant şi cu alese clalităţi morale.

Tot aici voi arăta că, comandant al mişcării legionare, a judeţului Caraş (numit de conducerea legionară superioară) era tot un comorâştean şi anume Dragomir Străin, student în anul IV la Şcoala Politehnică din Timişoara. Era şi acesta - Dragomir - un tânăr cu aleasă ţinută morală, apreciat de toţi legionarii din judeţ.

Etapa a III-a, anii 1941 - 1944

La 21 - 22 ianuarie 1941, s-a petrecut aşa cum se ştie, să-i zicem confruntare, nu rebeliune, între generalul Antonescu, ajutat de armată şi Mişcarea Legionară condusă de profesorul Horia Sima.

În judeţul Caraş, mişcarea impotriva generalului Antonescu, era condusă de şeful legionar judeţean, comorâşteanul Dragomir Stăin.

Din această confruntare, legiunea pierde ternul, este înfrântă şi trece din nou în ilegalitate.

Dragomir Străin este arestat, şi execută aproximativ 3 ani de detenţie la închisoarea din Timişoara, după care este pus în libertate. (Situaţie neclară, insuficient lămurită, deoarece este puţin probabil ca un conducător legionar de talia lui Dragomir, să fie atât de uşor pedepsit şi atât de repede iertat de regimul lui Antonescu.)

Generalul Antonescu, rămâne singurul conducător ajutat de un guvern format în mare parte din militari, cu care de fapt în acelaşi an (21 - 22 iunie) a intrat în război alături de Germania, impotriva Rusie Sovietice comuniste.

Şi pe vremea mareşalului Antonescu (ianuarie 1941 - august 1944) activitatea legionară s-a restrâns foarte mult, chiar până la desfinţare în unele juneţe.

În judeţul Caraş, cît şi în sectorul legionar din jurul satului Comorâşte, Dragomir Străin cât şi Luca Domăschin au încercat - cu mult risc - menţinerea unei activităţi legionare clandestine.

În acesată împrejurare, Dragomir aprobă cererea de schimbare din funcţie de şef al Grupării Legioanare, din Oraviţa, a avocatului Bălan, înlocuindu-l cu legionarul Popovici, venit de la organizaţia din Cluj.

În preocupările mele - pe teme de istorie - am avut prilejul să cunosc oameni de cultură, chiar şi istorici care erau încredinţaţi, că deşi mareşalul Antonescu, era - după ianuarie 1941 - potrivnic legionarilor, totuşi el nu-i căuta - cum se zice - cu lumânarea aprinsă-n miez de zi, nu scotocea după ei, de aceea mulţi au putu rămâne în ţară - aşa ca Dragomir sau Luca şi mulţi alţii - până la venirea comuniştilor.

În sprijinul acestor păreri, voi consemna şi o variantă, privind atitudinea mareşalului, referitoare la legionari (dar şi la evrei) variantă care circula în rândurile ofiţerilor armatei române la aceea vreme.

Se zicea că mareşalul Antonescu, s-ar fi exprimat astfel:

"- Legionarii trebuie trimişi pe front ca să-şi dovedească dragostea de ţară; dar dacă se vor întoarce de pe front, nu vom mai avea nimic cu ei."

"- Pe evrei puneţii la mătură, că dacă-i trimitem pe front ne vor trăda, iar dacă-i voi lăsa pe mâna nemţilor, Hitler îi va ucide."

Etapa a IV-a, august 1944 - decembrie 1989

De la 23 august 1944 când România a fost ocupată de comunişti şi până în decembrie 1989, a fost cea mai dură perioadă din existenţa mişcării legionare.

Imediat după 23 august 1944, odată cu instalarea conducerii comuniste, s-a pornit o necruţătoare urmărire generală împotriuva tuturor legionarilor.

Temniţele de la Piteşti, Aiud, Gherla şi altele au fost umplute, nu numai de legionari dar şi cu simpatizanţii acestora.

Pe plan local judeţean s-a încercat o nouă orientare şi organizare în concordanţă cu această nouă situaţie.

S-a reuşit astfel, infiltrarea legionarului Doran Nicolae (original din Ciclova Română) în securitate, în care acesta - Doran - a ajuns să ocupe funcţia de secund a securităţii judeţului Caraş condusă de colonelul de neam străin Hahan.

El - Doran - transmitea prin legătura sa legionarul Popovici (cunoscut sub numele conspirativ de Ionescu) toate hotărârile ce se puneau la cale împotriva legionarilor din judeţ. Aşa se explică, de ce multă vreme, securitatea nu a putut cunoaşte componenţa organizaţiilor legionare cărăşene.

Nu se ştie - însă - prin cine, s-au în ce împrejurare, s-a descoperit că Doran, este element legionar infiltrat în securitate, încât s-a ordonat arestarea lui.

S-a întâmplat aşa, ca ordinul privind arestarea sa să ajungă mai întâi chiar în mâna lui, a lui Doran, care fără

întârziere a părăsit sediul securității orăvițene, apucând calea codrilor Banatului.

Cu Doran și la știrea dată de el, în munții și codrii Oraviței și ai Ciclovei, s-au refugiat și legionarii, Retezan Ioan, Stângu Nicolae și Novăcescu Pavel din Oravița, precum și Caragea Nicolae, Balmez Nicolae, Cotârlă Ioan și Dancea Nicolae din Ciclova.

Despre decoperirea lui Doran, a ajuns vestea și la Comorâște, de aceea și legionarii comorâșteni Pau Cojan, Pau Dica, Tină Toma, Acim Belgea și mulți alții s-au refugiat, ascunzându-se prin sălașurile mai dosite ale satelor din Comorâște, Forotic, Cârnecea și Ticvani, fapt la care o să mai revin în cursul acestei descrieri.

Tină Miclea, multă vreme a fost ascuns acasă la Achim Budici, era nevoie de el la îndemână, în sat pentru transmitere de informații și de ordin de acoperire, fiind cel mai agil și cel mai pregătit pentru o astfel de activitate.

Aproape în aceeași vreme în care legionarul Doran, cu orăvițenii și ciclovenii - arătați mai sus - se găsea în munții Oraviței și ai Ciclovei și în partea de est a Banatului și anume în masivul Semenic, apoi în munții Domașnei și ai Teregovei, (pe înălțimile Domoglet și Padeș) erau refugiați luptătorii anticomuniști Domășneanu, Spiru Blaănaru, Filon Verca, Smultea Ion și mulți alții.

Era pe vremea în care angajații intreprinderilor de stat erau siliți să scandeze îngroziți, în regizate adunări muncitorești, "**Moarte lor dușmanilor poporului**", împotriva legionarilor și a tuturor luptătorilor anticomuniști.

Concomitent a fost organizată o necruțătoare "vânătoare" de ansabmlu în tot Banatul, când au fost prinși Domășneanu și Spiru Blănaru, care în urma unui sumar proces au fost împușcați - impreună cu alți legionari - în pădurea verde din Timișoara. (Vezi NOTA alăturată în ANEXĂ)

Filon Verca a reușit - așa cum o să se vadă în continuarea prezentei descrieri - să treacă frontiera în Yugoslavia.

Caragea Nicolae, urmărit de o echipă de comuniști în munții Ciclovei fiindcă la somație nu s-a lăsat prins, a fos împușcat mortal, cu 14 gloanțe, ciur l-au făcut.

Ceilalți Orăvițeni, Cicloveni și Comorâșteni întocmai ca și Domășneanu și Spiru Blănaru au fost prinși.

Din cei prinși nu a scăpat nici unul - în timpul anchetei - fără carne și oase zdrobite în beciurile securității din Oravița și din Timișoara, de către zbirii securității de neam străin, așa cum au fost coloneii Ambruș, Moiș, Hahan, Kiling, Zoltan, Dușan, Negru și alții de felul lor, indivizi cu chip de om și suflet de fiară.

Se povestește că mai - ales- securiștii Dușan și Negru erau de o răutate feroce, câinească.

De aceștia doi din urmă au fost crunt bătute și chinuite în stil tradițional comunist, adus de sovieticul Nicolski, Eva Cojan, pentru că nu a vrut să depună mărturie împotriva fratelui ei Pau Cojan. Apoi Păra Miclea și Ana Micu Miclea, Prima mamă iar cea de a doua soție, ale lui Tină Miclea pentru a divulga locul în care se ascunde acesta, când el - Tină - fără știrea lor era trecut deja în Yugoslavia.

Dintre aceste femei arăt pe următoarele:

- Eva Cojan	- Ruja Toma
- Ana Micu Miclea	- Ruja Dica
- Păra Miclea	- Silvia Munea
- Ana Stoian	- Măria Obrad

Apoi dintre bărbați arăt pe următorii: Ghiță Bucure, Pau Budici tată și fiu, Tină Murgu și alții.

Se zice că Ianăși Budici era la un pas de a fi împușcat de securiști, pentru că prins și dus pe frontieră,

nu a vrut să arate locul prin care erau scoşi legionarii din ţară.

Legionariulor prinşi - după aplicarea tratamentului arătat mai sus - li se făcea un simulacru de proces, în care erau condamnaţi la ani grei de temniţă aşa ca în cazurile următoare:

- Pau Gârboni Cojan - Pau Botoş Dica
- Iacob Meza - Iacob Florea

Din cei ce au scăpat mai uşor - doar cu 6 luni de închisoare, la tribunalul militar din Timişoara - îi arăt pe următorii:

- Tină Murgu - Pau Ţeperdel
- Iacob Doară - Man Ţeperdel
- Achim Belgea Grema - Ianăş Budici
- Achim Budici

Luca Domăschin, comandantul legionar de sector, după 23 august 1944 a părăsit ţara, iar după circa 4 ani se reîntoarce clandestin în ţară, unde este găzduit de vărul său Botoşan Ioan.

Printr-o nefericită întâmplare, Domăschin, se întâlneşte în gara C.F.R. din Timişoara, cu comorâştenul Iancu Coleşă. Acesta fire naivă şi fără intenţie de a face rău (de a divulga) se laudă aiurea cum că s-a întâlnit cu Luca Domăschin, în gara Timişoara. Vestea ajunge la urechea securităţii, care îl urmăreşte şi-l arestează.

Este judecat şi condamnat la 20 de ani de închisoare, din care execută 17 ani la vestitele închisori din Aiud şi din Gherla.

Botoşan Ioan (socrul meu) pentru că l-a găzduit pe Luca Domăschin, cu care era văr primar, a fost şi el

(pentru acest fapt) arestat şi condamnat la 7 ani de închisoare pe care ia executat tot la închisorile din Aiud şi din Gherla.

Eu fiindcă locuiam în apartament separat nu aveam cunoştinţă de prezenţa lui Domăschin în locuinţa socrului meu fapt - bănuiesc - cunoscut de securitate, încât am scăpat doar cu cele ce voi arăta în continuare.

În sat s-au auzit unele voci de nemulţumire iar mie mi s-au adresat şi unele reproşuri fiindcă în cartea satului "RĂDĂCINI" şi anume într-un sumar capitol despre legionari, nu am arătat pe cei ce ar fi colaborat cu securitatea, pe cei - cum se zice - pe "turnători".

Eu pe aceştia nu-i ştiu, iar dacă i-aş şti nu am dovezi şi dacă aş avea dovezi nu i-aş numi, deorece prin rândurile de faţă urmăresc - aşa cum la început am afirmat - să arăt posterităţii, faptele mari din timpuri de restriste, ale sătenilor noştrii, şi nici decum alunecări fortuite de la normele de omenie, determinate de groaznicele suferinţe, din timpul bestialelor anchete.

Cine este acela care s-ar putea făli că el ar fi putut rezista torturilor securităţii. Aşa ceva eu nu pot crede.

Iar cei ce vor pune la îndoială spusele mele, îi rog insistent, să citescă cu atenţie, mărturisirile D-lui profesor Filon Verca, complet şi bine arătată în cartea sa: "PARAŞUTAŢI ÎN ROMÂNIA VÂNDUTĂ".

A nu se interpreta că a-şi avea motive de ai părtini - în nici un caz - dar pentru acele dramatice situaţii nu este cu dreptate să le comentăm, dar mai ales să le judecăm.

Personal am avut neplăcuta situaţie să trec prin astfel de momente, dar numai tangenţial şi din care cum se va vedea, numai Bunul Dumnezeu m-a scăpat, de aceea mă apţin de la astfel de comentarii. Voi arăta însă, în cuprinsul capitolului 6 - cu rezerva necesară, pentru a nu fi acuzat de laudă - prin ceea ce eu ca fiu de chiabur şi ginere de legionar am trecut.

Capitolul 4. Cărări peste frontieră

În următoarele rânduri, voi consemna o acţiune a legionarilor din Comorâşte, aşa cum mi-a fost povestită de cei în cauză şi aşa cum - parţial - şi eu mi-o amintesc.

Acţiunea a început la Bucureşti, în vara sau toamna anului 1944, când comandantul legionar al sectorului local este contacta de opt legionari evadaţi din arestul poliţie, hotărâţi să părăsească ţara.

Nu am primit nici numele nici locul de baştină al acestora. Se pare însă, că printre ei era şi comandantul suprem, de la aceea vreme, Horea Sima. (Aşa cum se va vedea dintr-o destăinuire pe care o voi arăta în rândurile următoare.)

Pentru reuşita acţiunii, respectivul comandant de sector legionar din Bucureşti, ia măsuri de ascundere a evadaţilor, precum şi legătura cu formaţia legionară de la garniţa cu Yogoslavia, deci cu cea din Comorâşte, în vederea scoaterii lor - a legionarilor evadaţi - din ţară.

Comanda legionară judeţeană, încredinţează această misiune legionarului Acim Budici.

Acesta se prezintă la Bucureşti şi ia în primire pe respectivii evadaţi, pe care-i transportă cu trenul - desigur cu multe măsuri de precauţie - până în gara C.F.R. din Forotic, unde din motive de siguranţă cobară cu toţii din tren.

În continuare călătoria se face pe jos, pe lângă calea ferată, până la cantonul C.F.R din lunca satului Comorâşte, unde fugarii sunt ascunşi în podul respectivului canton.

Acest canton prezenta siguranţă totală, doarece era în grija şi administraţia fratelui lui Achim, pe nume Ianăş Budici, pichier C.F.R. de cale ferată între Comorâşte şi Forotic.

Pentru cei ce nu au cunoscut evenimentul, cât şi pentru posteritate, trebuie să consmnez faptul că şi în

HARTA

ROMÂNIA - Sud-Vestul Banatului

CĂRĂRI PESTE FRONTIERĂ

Jamul Mare
Forotic
Soceni
Comorâşte
Kudriţa
Vârşeţ
Mărcovăţ
Vărădia
Grădinare
SERBIA
Oraviţa

LEGENDĂ
Frontieră
Cărări peste frontieră
Localităţi

Comorâşte s-au găsit pe atunci oameni patrioţi şi cu bunăvoinţă, care au ajutat timp de trei săptămâni - cât respectivii fugari au stat în canton - cu bani haine şi alimente. Tot comorâştenii au ajutat şi echipa lui Doran - Caragea, cu cele necesare traiului pe tot timpul cât aceştia au fost urmăriţi şi ascunşi acasă la Achim Budici.

Acţiune riscantă şi foarte periculoasă la aceea vreme.

Printre cei ce au ajutat în atfel de împrejurări grele îi voi arăta pe următorii:

- Iacob Munea numărul 52 în planul satului anexat;
- Tină Leica numărul 177 din planul satului anexat;
- Achim Penda, numărul 156 în planul satului, împreună su soţia Maria şi în deosebi cu fica Viorica;
- Pau Drăgomir numărul 78 în planul satului anexat;
- Iacob Bolovegea numărul 87;
- Pau Bolovegea numărul 179;
- Gheorghe Uzat numărul 108;
- Pau Botoş Tică (tata) numărul 49, care exact atunci ţinea ascuns acasă un alt legionar căpitan comandor de marină, pe nume Popa Axente, de care bine î-mi aduc aminte.

Cum se poate vedea, toţi aceştia erau săteni ce făceau parte din fruntaşii satului.

Ianăşi Budici şi Achim Grema Belgea, erau oamenii de legătură şi transport de alimente, de la sătenii de mai sus la grupul de legionari fugari, ascunşi în cantonul C.F.R. din lunca satului Comorâşte, apoi în faza imediat premergătoare trecerii frontierii într-o colibă de ciobani din Ogaşul cu Fagi..

În drum spre Ogaşul cu Fagi, grupul de legionari - condus de Tină Miclea - însetat se opreşte la izvorul de apă din Bursa (la Şiuşiur) unde au fost serviţi cu apă, de săteanul Achim Ţeperdel, venit şi el după apă.

După ce tot grupul a băut apă - povesteşte Achim Ţeperdel - unul din legionari mi-a zis: "Camarade îţi

mulţumesc, Dumnezeu să te aibă în pază, să ştii că ai servit pe Comandantul Legiunii, Horia Sima."

Trecerea peste frontieră era organizată de colegul meu de şcoală primară şi bun prieten din copilărie, Străin Borca Miclea, zis Tină Miclea, numărul 4 din planul satului, precum şi de Gheorghe Neagu din satul vecin Lăţunaş.

Aceştia ca toţi localnicii, cunoşteau bine frontiera, iar prin legătura de prietenie cu grănicerul Nicolae Herdeanu, cunoşteau şi programul de patrulare al grănicerilor pe graniţă.

Aici se impune o paranteză explicativă:

Temerarul granicer, Nicolae Herdeanu, fiu de moţ, nu era altul decât Oprean, care ulterior a devenit comorâştean, prin căsătoria cu Eva, nepoata lui Dumitru Bălan, Zis Moş Mitru numărul 138, din planul satului anexat.

În prezent şi beitul Oprean, este trecut în lumea veşniciei. **Dumnezeu să-L odihnească.**

Aşa dar, momentul trecerii frontierei, era hotărât de Tină Miclea, care - aşa cum am arătat, prin cunoştinţele sale, putea stabili momentul prielnic trecerii frontierei, fără risc.

Astfel, trecerea celor opt legionari, printre care şi Horia Sima, precu şi a comandantului Popa Axente, s-a faăcut într-o frumoasă dimineţă de duminică, din toamna anului 1944.

Tot Tină Miclea, a aigurat trecerea frontierei în Yugoslavia, a mai multor grupuri de legionari, printre care era şi grupul domnului profesor Filon Verca, original din satul Petroşniţa de lîngă Caransebeş.

Şi profesorul Verca, era legionar şi fiu de ţăran ca şi Tină Miclea.

În continuare voi reda un fragment din cartea EXIL AMAR (pagina 315 - 316) a domnului profesor Verca, referitor la momentul şi împrejurările trecerii frontierei de

grupul de legionari, adăpostit la Greoni, în casa lui Iovu Piu, în care grup era şi el Verca după cum urmează:

"Greoni, o noapte întunecoasă, cu ploaie deasă. Eram patru inşi care aşteptam călăuza să ne treacă dincolo (în Yugoslavia).

Călăuza era un ţăran din Comorâşte, îmbrăcat tot în alb şi care pedeasupra purta o şubă tot albă, lungă până la glezne.

La sosirea s-a prezentat cu numele de Tină, era un tânăr frumos ca o fecioară, cu suflet curat şi generos, cum rar mi-a fost dat să întâlnesc, dotat cu un înalt simţ al datoriei şi al sacrificiului.

Cu el am mărşăluit noaptea, spre sectorul de frontieră din hotarul satului Comorâşte.

Ajunşi în apropierea frontierei, ne-am adăpostit într-o colibă de ciobani, în care am stat toată ziua următoare.

Pe înserate, Tină - care please în sat - s-a întors cu un coş de merinde, o pâine albă, o oală cu cartofi fierţi şi alta cu cârnaţi fripţi.

Am întins masa pe iarbă şi am luat împreună cina ultimului rămas bun, pe pământul românesc.

Vom pleca în zori - zicea el - când se amestecă întunericul cu lumina zilei. Eram cam la un km de frontieră.

El a luat-o tăcut înainte, iar noi câte unul în urma altuia - îl urmăream îndeaproape. Am traversat lanuri de cucuruz, necules încă, astfel cocenii ne acopereau înaintarea, apoi ne-am oprit la capătul unei holde.

De aici încă o sută de metrii - ne-a zis călăuza Tină - veţi găsi graniţa, la capătul miriştii veţi da de câteva brazde proaspăt întoarse, ele marchează graniţa, ce desparte cele două ţări. Voi mai merge încă puţin ca să vă arăt, dar de acum ... Dumnezeu să vă ajute! ... Ne-a întins apoi mâna lui aspră, de la lucrul câmpului.

O strângere de inimă a marcat momentul despărţirii de el, de prieteni, de părinţi şi de pământul ţării în care ne-

am petrecut copilăria şi în sfârşit o lacrimă, ca ultim prinos, pentru tot ce am lăsat în urmă.

În aceste ultime momente, l-am privit pe acest ţăran comorâştean, Tină şi l-am asemuit cu alt minunat ţăran din Ciuchici, Ion Chirilă. Vedem în ei suflete dornice ce şi-au propus - cu mari riscuri - să salveze şi alte suflete de fraţi români aflate la grea răspântie.

Pentru conducerea Mişcării Legionare (devenită în acel timp clandestină) în ultimul timp a apărut un mister, cu privire la soarta celor trecuţi la sârbi.

Nici o veste, nici bună, nici rea, nici un semn de viaţă.

De aceea înainte de a se mai continua trecerile, s-a făcut apel la un voluntar, care să treacă frontiera, ca să afle ce se întâmplă cu cei deja trecuţi.

Cel ce - voluntar - şi-a asumat această sarcină, a fost călăuza noastră Tină, el cunoştea graniţa şi credea că va reuşi să lămurească misterul.

Aşa cum ulterior a juns ştirea, prin cei ce au scăpat de vecinul roşu sârb, cât şi prin unde radio, beitul Tină a aflat, dar nu a reuşit să aducă în ţară ştirea, fiindcă a fost - prin iscoade - prins de sârbi şi dus şi el în lagărul de la **Kovacica**, unde a întâlnit pe mulţi din cei trecuţi de el în Yugoslavia.

Fire de ţăran român, liberă, un singur gând îl impingea la drum înainte, numai înainte, căci îndărăt i s-au închis cărările.

Aşă că într-o disperată încercare de evadare, la graniţa Greciei, a fost surprins de grănicerii sârbiei comuniste, şi împuşcat mortal.

S-a frânt ca nucul din bătătură, s-a frânt pe drum, fără mormânt şi fără cruce la căpătâi.

De la acest trist moment, zadarnic a mai fost aşteptat de ai lui, de mamă, de soţie şi fică, căci acolo departe de locurile natale, i-a fost rupt firul vieţii.

Tină Miclea vrednic sătean
Erou legionar

Am prins să scurm pământul
Căci inimă mă doare
Să-ţi aflu acum mormântul
Să pot să-ţi pun o floare

Pe plai străin, te-ai frânt
ca nucul din bătătură

Tină Miclea
în costum de orășan
1944.

Ş-acum ... ... am s-aprind o lumânare
Ş-am să-L rog pe Domnul Sfânt,
Să te odihnească Tină,
Tină fără de mormânt.

Odată cu Ţină, în fatala noapte, au căzut şi alţi patruzeci de români, printre care şi o întreagă familie, a inginerului Economu, el cu soţia, un fecior de douăzeci de ani şi o fică de optesprezece ani.

Zguguitor sfârşit. Dumnezeu să-i odihnească.

"Doamne! În cesul privegherii întoarce-ţi mânia şi trimite mângâierea Ta, peste atâtea suferinţe, care poartă Crucea, precum Fiul Tău. Tu, Doamne, eşti singura lor speranţă. Primeşte rugăciunea noastră, care o facem către marea Ta îndurare!"

Capitolul 5. Spovedania unor legionari

Am reflectat mult, până să mă hotorăsc ca să pun pe hârtie cele ce urmează; dar fiind fapte petrecute în satul nostru - culese din surse autentice - am crezut că e bine să fie consemnate, pentru a nu se uita.

Am eliminat însă - pentru simplificare - amănuntele nesemnificative.

Acele fapte s-au petrecut cam în felul următor:

Pau Miu, impegat de mişcare în gara C.F.R. din Comorâşte, călătorind cu trenul de la Oraviţa, spre Comorâşte, spunea că a aflat de la un alt ceferist bine informat, cum că legionarii Străin Borca Miclea şi Achim Budici din Comorâşte, cât şi studentul Petru Daba din Forotic, în curând vor fi arestaţi.

Ajuns acasă Pau Miu, s-a dus la Achim Budici, şi i-a povestit ce a auzit în tren, la care Achim i-a mulţumit lui Pau, zicându-i că - fiind legionar însemnat - se aştepta să fie arestat.

Pentru Miclea, nu mai era nici un pericol, el fiind trecut deja - la aceea data - în Iugoslavia, dar studentul Petru Daba, trebuia anunţat; de aceea în următoarea noapte Achim Budici, s-a dus la Forotic, informândul pe Daba, despre iminenta sa arestare.

Acesta - Daba - a părăsit Foroticul şi s-a refugiat - se zice în Italia - de unde după câtva timp se întoarce în ţară, unde a fost aresta făcând şi el câţiva ani de închisoare.

Dar aceasta este o altă întâmplare, care nu intră în cadrul prezentei descrieri.

În urma acestei ştiri, Achim Budici, a părăsit familia stând ascuns la tatăl său Pau Budici, precum şi la Achim Bilă, rudenie cu Floarea Bucure, soacra lui Achim.

De la cele de mai sus, nu a trecut mult timp până când într-o seară târzie, a sosit în Comorâşte un pluton de securişti. Unul dintre aceştia, în civil - desigur un ofiţer de securitate - s-a prezentat la locuinţa lui Tină Miclea, unde

a găsit doar pe bunica lui Tină, căreia i-a spus că el este legionar din Ciclova, prieten cu Tină şi că doreşte să-i transmită ştiri importante. Baba binevoitoare îl informează pe "prietenul legionar" că Tină nu-i acasă dar că la auzit spunându-i lui mamă-sa, că trebuie să stea ascuns o vreme, la vărul său Achim Budici, care are o ascunzătoare sigură acasă sub şupronul de fân.

Ca urmare securitatea a intrat în curtea lui Giţă Bucure, deci şi a lui Budici, unde a găsit ascunzătoarea goală, fapt ce i-a îndârjit şi din care cauză a luat familia lui Achim la întrebări. Familia a susţinut constant că nu ştie unde sunt ascunşi Achim cu Tină. (Securitatea nu ştia că Tină pe atunci este deja plecat din ţară.)

Socrul lui Achim, Giţă Bucure, a fost luat de un securist în spate, iar alt securist l-a bătut cu o dârjală (coada de lopată) din salcâm pînă când aceasta s-a rupt. Urletele - de durere - ale lui Giţă Bucure, au îngrozit vecinii.

Această tristă scenă a fost povestită de familia preotului Nicolaevici, care a văzut-o în totalitate de la fereastra care era înspre curtea lui Ghiţă Bucure.

În respectiva noapte şi după cele de mai sus, au fost arestaţi următorii:

- Ghiţă Bucure, socrul lui Achim;
- Floarea Bucure, soacra lui Achim;
- Pau Budici, tatăl lui Achim;
- Pau Budici, fratele lui Achim;
- Ianăş Budici, fratele lui Achim.

Buşa, soţia lui Achim, pentru faptul că avea copil mic cu mare greutate a scăpat de arestare.

Când, în miez de noapte, Achim a ajuns acasă (prin Borugă şi coada grădinii sale) a aflat tragicul deznodământ, care l-a întristat profund.

La sat ştirile circulă repede, Achim fiind acasă, s-a aflat, zvonul a ajuns şi la urechea secretarului P.C.R. de la acea vreme, care l-a denunţat. Astfel Achim a fost arestat

de şeful de post care a şi anunţat telefonic securitatea din Oravita, aceasta în răstimp de o oră a sosit cu o maşină şi l-a ridicat (aşa a fost arestat Achim Budici)

În timpul anchetei de la securitatea din Oraviţa, **Achim Budici a luat totul pe el, declarând că atît Miclea cât şi Doran au stat multă vreme ascunşi la el acasă**, dar că în prezent nu ştie unde se găsesc. Nu a fost crezut pentru care fapt a fost legat şi atârnat pe o rangă sprijinită pe două mese şi a fost bătut la tălpi până a leşinat. Nici după ce s-a trezit nu a spus mai mult. Realmente nici nu ştia unde se găseşte Doran în acele momente.

Probabil - zicea Achim - că în acel moment s-a dispus trimiterea lui la Timişoara, de aceea în ziua următoare a fost dus cu un avion mic la Timişoara.

Îm momentul urcării în avion - zice Achim - am văzut pe naşul Ion Rouă (care - în cătuşe - arăta ca vai de el) şi care era adus tot cu avionul din Timişoara , pentru securitatea din Oraviţa.

La securitatea din Timişoara - spunea tot Achim - am fost anchetat de coloneii Ambruş şi Moiş, care m-au asigurat că metodele lor de constrâmgere sunt sigure şi că mă sfătuiesc să nu-i determin să mi le aplice şi că ar fi mult mai bine să le predau pe Miclea şi pe Doran, cu întrega lor echipă, şi că numai după acest angajament îmi vor elibera familia şi pe mine.

Am gândit că aceasta este singura soluţie ca să-i scap pe ai mei, de aceea am acceptat propunerea securităţii din Timişoara.

Am fost adus din nou - tot cu avionul - la Oraviţa, unde în ziua următoare au fost eliberaţi toţi ai mei, iar pe mine m-au eliberat numai după ce am declarat în scris că voi preda pe Miclea şi pe Doran.

Pentru că, noi legionarii, nu puteam ţine legătură, s-au fixat pe judeţ patru puncte fixe cu ore de întâlnire.

Unul era cel din dealul Comorâştei, la ulmul din hotarul Ticvaniului, hotărât pentru zilele cu soţ şi orele 11. Acolo ori ne întâlneam ori se găseau note cu instrucţiuni. Am folosit acest mijloc de întâlnire unde am avut norocul sâ-i întâlnesc pe Doran, Dancea, Caragea şi Cotârlă, cărora le-am destăinuit cele de mai sus, inclusiv că m-am agajat să-i predau, dar iam asigurat că nu am astfel de intenţii.

Pe bază de jurământ am fost crezut şi admis în continuare.

Cu toţii am plecat la Greoni, unde aveam loc de odihnă într-o casă la margine de sat, casa bătrânei Lupinca Maria, loc sigur nebănuit de nimenea.

Povesteşte acum Cotârlă Ioan (Cotârlă mi-a fost coleg de calasă la liceu).

Doran ca fost ofiţer de securitate, cunoştea pe toţi informatorii securităţii din judeţ, deci şi pe cei din Comorâşte.

La această adunare (la care au participat şi toţi legionarii din Greoni) Doran a propus înlăturarea - prin împouşcare - a unor informatori printre care şi pe învăţătorul Drăghicescu (ca şef al grupării de informatori din Comorâşte) precum şi pe Iovan, Iacob şi alţii tot din Comorâşte.

La acestă propunere a lui Doran - spunea Cotârlă - s-au opus co hotărâre moş Iovu Piu, din Greoni, precum şi Achim Budici, din Comorâşte, motivând că o astfel de acţiune ar periclita vieţile şi celorlalţi săteni ai satelor în cauză, care - deşi nevinovaţi - vor fi exterminaţi de comunişti fără milă; fiind respinsă propunerea lui Doran, s-a hotărât doar dispersarea grupei lui şi - pe cont individual - să scape cine poate, în ţară sau peste hotare.

Povesteşte din nou Achim. Ajuns acasă am luat legătură cu Tină Toma şi cu Pau Dica, care erau ascunşi împreună cu soţiile lor, la un sălaş din Ticvaniul Mare, al unei rude de ale lui Doman Crstuţ Meza.

Acestora le-am recomandat să ascundă armamentul de care dispuneau şi să se predea, pentru că astfel vor scăpa mult mai uşor (aşa am bănuit la ancheta la care am fost supus). Oricum să-şi lase totuşi soţiile acasă, care nu sunt urmărite, fapt cu care au fost deacord.

Ruja, soţia lui Tină Toma, ajunsă acasă - ca multe alte femei, vorbăreaţă - povesteşte unora şi altora pe unde a fost. Vestea ajunge - aşa se spune - iarăşi la urechea aceluiaşi Iovan. Acesta (se ştie cu precizie) a anunţat securitatea.

Securitatea, pentru a nu-l desconspira pe Iovan mi se adresează mie, care mă angajasem să-i ajut; şi anume să le spun unde locuieşte Tină Leica, Pau Guran şi Doman Crâstuţ, Meza, fapt pe care l-am făcut.

Ulterior mi-am dat seama că de interes era doar Doman Crâstuţ ceilalţi doi erau ceruţi cu scop de a mă deruta.

Doman Crâstuţ constrâns, conduce securitatea la ascunzătoarea de la Ticvani şi astfel Tină Toma şi Pau Dica, au fost foarte uşor prinşi cu armament cu tot fără măcar să poată riposta în vreun fel.

Astfel, Tină şi Pau, fiindcă nu s-au predat au făcut câţiva ani de închisoare.

Personal i-am reproşat lui Achim Budici zicându-i că trebuia să se eschiveze, cum că tocmai locuinţa celor trei nu o cunoaşte, la care Achim mi-a replicat: "Cum aş fi putu să-mi închipui că respectivii ofiţeri de securitate erau într-o fază de tâmpenie, încât să creadă că eu nu-mi cunosc sătenii ? Care sătean ar fi putu proceda în alt fel ? Ori cum ei tot aflau. Dacă nu spuneam eu, spunea altcineva. Rău tot era."

- Da dar nu erai acuzat tu, i-am răspuns eu.

L-am mai întrebat pe Achim cine sunt ceilalţi informaori înafară de învăţătorul Drăghicescu, adică care Iovan şi care Iacob, pentru că în Comorâşte sunt mulţi Iovani şi mulţi Iacob, la care mi-a răspuns.

„Ei da! Apoi aceştia nu mai trăiesc, sunt morţi şi eu nu voiesc să le înegresc memoria”.

După acest răspuns nici eu nu am mai insistat.

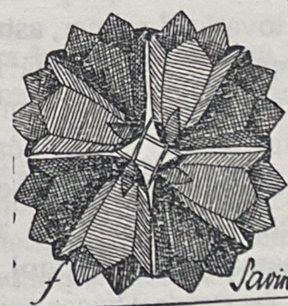
Acesta este purul adevăr şi nici decum altceva- spunea Achim- aşa cum aud că mi se pune în seamă.

„Eu când am putut am făcut bine, nicidecum rău iar dacă atunci la Greoni, nu eram moş Iovu şi cu mine, azi ar fi fost mai multe familii îndoliate în Comorâşte.

Noi legionarii deşi eram credincioşi şi cu frica lui Dumnezeu,uneori -nevoiţi- aplicam **Legea Talionului,** adică ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte, fapt cu care personal , cum am spus mai sus, nu am fost de acord”.

În altă împrejurare, pe teme legionare, am stat de vorbă cu Tină Şipu Piţu, care mi-a spus astfel:

„Am stat închis de prost, pentru că m-am încrezut într-un „domn”, căruia i-am cântat „Sfântă Tinereţe Legionară”. La fel şi Iacob Florea, tot din cauza unor cântări legionare a stat închis”.

Capitolul 6. Din cele de la Comorâşte la Timişoara.

Fiind fiul chiaburului Botoş Pau, din Comorâşte, dar şi ginerele legionarului Botoşan Ioan, tot din Comorâşte, nu se putea - în această dublă „calitate" să scap de vigilenţa organelor de securitate, eram deci urmărit, aveam precum se spunea „codiţă".

La acea vreme - la care s-au petrecut cele ce voi povesti mai jos- eram însărcinatul permanent al întreprinderii, în relaţiile cu primăria oraşului.

De aceea într-una din zile,secretara întreprinderii,d-şoara Dămian Elena, m-a anunţat că sunt chemat la tovarăşul primar al oraşului, Botezatu, la care de îndată mă şi pregătesc să mă duc.

Înainte însă am comunicat directorului întreprinderii, ing. Zbegan Vasile, faptul că sunt chemat de primar.

El directorul, mă sfătuieşte astfel: „ Fi atent ce vorbeşti că şi ăsta-i infectat" făcând aluzie la vederile comuniste, ale primarului.

Ajuns la secretariatul primăriei, doi „vlăjgani" bine înţoliţi, în mantăi de piele, mă opresc şi-mi comunică că ei sunt cei ce doresc să-mi vorbească.

-Bine -zic eu- dar cu tovarăşul primar cum rămâne ?

-Nu-i vorba de tovarăşul primar, asta a fost stratagema.

Încerc să mă opun, dar D-lor mă fac atent să nu fac scene căci ei nu au nimic cu mine, vor doar nişte simple informaţii, pe care numai eu le deţin, şi ca funcţionar corect- aşa cum ei s-au convins- eu îi voi putea servi.

Mi-am dat seama că nu am de ales şi m-am lăsat condus jos, lângă cinematograful Capitol, unde am fost urcat într-o maşină şi dus pe strada Diaconovici Loga, la sediul securităţii, acolo unde au pătimit şi alţii, inclusiv domnul profesor Filon Verca.

Sunt poftit - curtenitor - într-un birou ultra elegant unde mi se oferă un confortabil fotoliu, precum şi o ţigară de calitate. Nu eram fumător dar am acceptat "jocul".

Peste câteva clipe soseşte şi o îngrijită tovarăşă cu un serviciu de cafele, pentru "<u>noi cei de la început de lucrări</u>".

- Întreb, sunt arestat ?

- Deloc! Nouă ne sunteţi simpatic şi vă dorim în rândurile noastre, vă cunoaştem hărnicia şi corectitudinea, precum şi comportamentul cu subalternii şi nouă astfel de oameni ne trebuie.

Gândeam - fără a zice - ştiţi că sunt fiu de chiabur, căstorit şi cu fata unui legionar, de care nu se fereşte nimenea, şi doriţi să mă folosiţi. Ticălos ţi prost mă credeţi.

Şi D-lor continuă cu lămurirea cum că dacă vei "lucra" cu noi, te vom face mare, şi fel de fel de astfel de promisiuni tentante.

- Bine - zic eu - dar ce trebuie să fac, cum să vă ajut eu pe D-voastră, tocmai pe dumneavoastră, care aveţi multe posibilităţi la îndemână.

Aici intervine "şeful" (cărui o sa-i spun la timp numele şi gradul):

- Nimic mai simplu, să ne dai o declaraţie scrisă că ne vei aduce la cunoştinţă tot ce se petrece în casa socrului tău.

Era în faza în care socrul meu încă nu era arestat, dar bănuit că mai primeşte şi alţi legionari transfugi, pe lângă vărul său Domăschin, de care de acum ei ştiau că locuieşte la el, la socrul meu.

În acele momente eu nu ştiam că Domăschin era în Timişoara şi că locuieşte la socrul meu.

De la bun început am refuzat, justificându-mă <u>naiv</u>; cum că eu nu am pregătirea pentru o astfel de muncă specială şi apoi ca tehnicean, am cu totul alte preocupări şi multe astfel de justificări, <u>una mai proastă ca alta</u>. Pe

acestea ei - desigur - nu le luau în considerare fiindcă ei doreau să aibă omul lor la locul de interes, scutindu-se astfel de chinuitoare posturi de pândă, fixate la vecini, așa cum am avut "onoarea" să fim păziți și pe timp de zi și pe timpul somnului de noapte.

Pe această temă sa insistat în fel și chip, timp de cam 8 ore, erodându-mi total starea psihică. În ceea cei privește, D-lor nu sufereau, fiindcă cei trei inși (șeful și încă doi) își mai luau câte o pauză.

Este greu să pun pe hârtie toate amănuntele și întregul lor arsenal folosit pentru lămurirea mea. Multe promisiuni, toate, toate, fără amenințări sau bătaie, care nu erau - bănuiesc - cheia succeslui în manevra racolării de informatori.

La un moment dat am fost lăsat singur în respectivul birou în care nu după mult timp - așa ca din întâmplare - voia să treacă o anume cunoștință a mea din oraș (un individ care întotdeauna mi-a fost suspect prin eleganță și permanenta sa bună dispoziție, ostentativ afișate) pe nume Mardan.

Acesta de comunist ce era până în cele din urmă a părăsit "raiul comunist" refugiindu-se în Germania.

Numitul cum mă vede, face pe surprinsul și mi se adresează:

- Cei cu tine Botoș pe aici ?

- Am fost adus pentru niște lămuriri, răspund eu.

- Bravo, ești om făcut să nu pierzi ocazia, căci uite eu, am tot cemi doresc și unde mă duc mi se deschid ușile, așa că nu fi prost, profită ! Apoi, tot el:

- Acum plec să nu mă găsească cu tine, făcea pe grabitul.

Porcul - gândesc - și el face parte din strategia lămuriri mele.

Nu după mult timp se întoarce șeful, urmat de coechiperi, și mă întreabă:

- Ei, te-ai decis. La care eu am răspuns.

- La așa o treabă nu mă pot decide repede.

Deși nu am fost supus la torturi fizice ca și alții necăjiți, mi-au fost suficiente și cele câteva ore de tortură psihică, în cât și după încă două cafele - cu câte am mai fost sevit - mă simțeam, nu doar obosit, ci direct sfârșit.

Atunci mi-am amintit de cum zicea adesea, bătrâna mea mamă: "Doamne nu da omului cât poate să ducă!"

Mă frământa mereu gândul cum aș putea face ca să scap ? și mereu mă rugam - în gând - Doamne nu mă lăsa, ajută-mă.

În această stare de frământare și într-un moment de inspirație, le-am zis.

- Bine, hai să vă ascult, căci văd că aveți mare nevoie de serviciul meu, dar mă întreb; nu e oare păcat, așa cum ne învață credința noastră în Dumnezeu, ca eu să-mi denunț socrul, în timp ce fica lui îmi este soție, servindu-mă cu toate cele ce se țin de soție.

- Oooo ... zice șeful, dumneata crezi în Dumnezeu ?

Doamne! Atât mia trebuit, am prins momentul critic spunâmd, că de mic doar așa m-au învățat moșii și părinții, credința în Dumnezeu, de care nu mă voi dezice cu prețul vieții.

Insistând pe tema credinței, și discutând cu dumnealor în contradictoriu, pe această temă, am observat schimbarea atmosferei și înăsprirea comportamentului lor față de mine, fapt ce ma înfricoșat, dar care mi-a dat și o vagă speranță de scăpare, așa cum, în cele din urmă s-a și întâmplat.

Șeful a deschis un sertar, a scos o hârtie deja pregătită, zicându-mi - de astă dată - fără curtenire: Citește și semnează !

Am citit-o cu mare atenție și am semnat-o. Era un avertisment în care mi-se atrăgea atenția de a nu povesti nimănui cele de mai sus, în caz contrar voi suporta consecințele indiscreției mele.

Fraza suna cam aşa: "**Să mă lovească mânia poporului dacă voi divulga, sau voi face cunoscut într-un fel oarecare, contactul avut cu organele de securitate ale statului**" (citat din amintire).

În această nouă situaţie, n-am mai fost "onorat" cu transportul auto, ci am fost condus la poartă de către şef şi lăsat liber în stradă.

Ajuns în stradă, am avut impresia că m-am trezit dintr-un vis urât, vis de groază. Nu ştiu cum voi fi arătat, destul că ajuns la birou, mi-am speriat colegii, iar la întrebarea lor am explicat că sunt bolnav şi că trebuie să merg acsă să mă odihnesc.

Acasă nu am povestit nimic, pentru a nu spori spaima şi aşa existentă, creiată de un vecin, care a avut curajul şi bunăvoinţa povestindu-ne cum suntem pândiţi zi şi noapte de securitate.

După cam o săptămână sunt chemat de directorul intreprinderii ing. Vasile Zbegan, om în vârstă şi cu mult prestigiu la toţi salariaţii, mare patriot, căruia îi fac o mică prezentare:

Ing. Vasile Zbegan, original bănăţean de la Berexău. El a fost voluntar - ca şi alţi bănăţeni - în Armata Română, luptând în primul Război Mondial, pentru înfăptuirea României Mari.

Directorul cum mă vede mă şi întreabă:

- Feciorule (aşa îmi zicea el) ce boacănă ai mai făcut? Mă ştia fire impulsivă şi bătăioasă, atunci când se punea problema să-mi apăr vre-un punct de vedere.

L-am rugat să-mi spună despre ce este vorba; la care Domina sa mi-a spus că prin organele de partid i s-a impus să fiu mutat din funcţia de inginer proiectant, în cea de muncitor la **sitele rotative** ale reţelei de canalizare a oraşului.

Această măsură nu era numai de pedepsire, ci şi de aspră jignire, ce viza mândria mea personală.

Ce sunt sitele rotative ?

Sitele rotative sunt nişte mecanisme care prin rotaţie strecoară fecaloidele din apa canalizării oraşului, iar muncitorul care le urmăreşte avea si sarcina de a le supraveghe şi a le curăţi din când în când, de depunerile adunate pe ele pentru a se asigura scurgerea apei în canal.

În această incintă, renumită prin mizerie şi putoare orele de lucru deveneau imposibile, o directă tortură.

Dacă aşa se punea problema, i-am spus directorului cu lux de amănunte ceea ce am păţit la securitate precum şi faptul că, hotărât, am refuzat serviciile cerute, aşa cum se poate deduce şi din drăgălaşa de pedeapsă, la care voi fi supus.

Când am terminat cu expunerea directorul s-a ridicat de la masa de lucru s-a apropiat de mine şi strângndu-mi mâna mi-a zis:

"Feciorule, te felicit, ai dat dovadă că eşti un fiu de neam sănătos, de aş avea mai mulţi ca tine în subordine."

Gestul lui m-a impresionat până la lacrimi, dându-mi o satre de mulţumire sufletească fiindcă ştiam ce fel de om mă apreciază.

De acest calvar am scăpat după circa o lună la intervenţia inginerului şef al intreprinderii, Proşteanu Sever şi el mare român şi potrivnic comunismului, dar care era şi ginerele primului ministru de pe atunci Dr. Petru Groza.

El, Proşteanu m-a adus din nou la proiectare, tot la munca de concepţie, dar nu de şef ci de simplu desenator, doar aşa era posibil, dar pentru mine oricum era mai bine.

Şi tot aşa viaţa pentru mine şi-a continuat mersul cu ale ei suişuri şi coborâşuri până la pensionare (decembrie 1989).

Cu mulţi ani în urmă am cunoscut un tânăr de seama mea, pe nume Dărău Petru, fiu de moţ de loc din comuna Ioneşti de lângă Halmagiu, cu care - potrivit sentimentelor sale curat româneşti - am devenit prieten.

S-a întâmplat aşa, că acest prieten al meu să fie încadrat în seviciul de contraspionaj al vremurilor, încât am pierdut complet legătura şi nu ne-am mai căutat.

Mai recent însă, prin martie 1990 - deci după revoluţie - acesta mi-a făcut o vizită. L-am poftit în casă, amindindu-ne despre cele din trecut.

La întrebarea mea asupra scopului vizitei mi-a spus că trebuie să-mi facă cunoscut, că era - cum se zice - "pe fază" în tot acel timp când se intenţiona cooptarea mea în structurile securităţii.

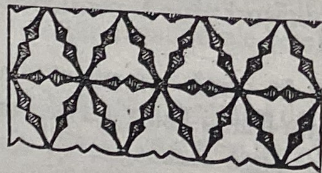
Şeful de anchetă era colonelul Variu Iona, un bet român rătăcit cu suflet vândut care pe dosarul me a scris, cu litere majuscule "**Element periculos, needucabil, produs al clicii de legionari din Comorâşte**".

Aşa se explică - zicea el - că ai fost degradat şi ţinut permanent sub obervaţie.

Şi dacă el nu era mi s-ar fi întins o capcană în care dacă cădeam mi s-ar fi făcut un proces, în care aş fi fost condamnat la ani de denţie.

Pe acest fost coleg al meu - nu pentru destăinuirea celor de mai sus - dar pentru felul lui de a fi l-am apreciat chiar de la început ca om de omenie şi un bun român, spre deosebire de acel Variu, infectat de comunism.

Maică Ţară, câţi din aceştia ai mai răbdat, câţi "caini" vânzători de frate, de la Decebal, până la noi cei de azi ai mai încălzit la sânul tău ?

Capitolul 7. Din cele ale sfârşitului

Aşa cum, încă de la început am afirmat, fără a scrie istorie, doar pentru o corectă înţelegere, sunt necesare - cred - unele sumare explicaţii istorice.

Mişcarea Legioanră aşa cum Corneliu Codreanu a conceput-o, era de esnţă pur patriotică, în care se promova dargostea de ţară şi neam, cinstirea muncii şi a ordinii, toate în lumina învăţăturii noastre creştin-ortodoxe.

Din acest program rezulta, revigorarea şi propăşirea neamului nostru românesc, situaţie care obstrucţiona mendrele de dezvoltare ale veneticilor.

Nucleul care patrona interesele celor străini de neam, se găsea în anturajul regal în cap cu regele, de tristă amintire, Carol al II-lea subjugat pasional metresei lui Magda Wolf Lupescu.

Pe aceştia programul legionar privind regenerarea ţării îi deranja, încât prin interpuşi au hotărât dizolvarea Legiunii, prin orice mijloace, mergând până la crimă.

Fără a intra în explicaţii detaliate, mă mărginesc a arăta în general unele aspecte politice şi hotărâri ce au condus la măsuri privind dizolvarea Mişcării Legionare.

Astfel, regele Carol al II-lea a dizolvat parlamentul ţării şi partidele politice înfiinţând propriua sa organizaţie politică "**Frontul Renaşterii Naţionale**", în frunte cu Armand Călinescu, ca prim ministru, înverşunat duşman al Legiunii.

Sub acesta s-a trecut fără procese, sau în urma unor sumare procese, la zeci şi zeci de arestări şi asasinate - aşa cum au fost cele de la Râmnicul Sărat, Miercurea Ciuc, Vaslui, Braşov şi altele, de care am amintit în cadrul capitolului 3 din prezenta lucrare - culminând cu asasinarea lui Corneliu Codreanu şi a celor treisprezece fruntaşi legionari, în pădurea de lângă Tâncăbeşti şi pe care îi redau în continuare după cum urmează:

- Cornelea Zelea Codrenu
- Constantinescu Nicolae
- Caranica Ion Iancu
- Belimace Doru
- Bozântean Iosif
- Caratănase Ion
- Curcă Ştefan
- Pele Ion
- State Gr. Ion
- Bogdan Gavrilă
- Vlad Ion Radu
- Georgescu Ştefan
- Trandafir Ion
- Atanasiu Ion

A fos astfel sacrificată conducerea Mişcării Legionare, şi mulţi foarte mulţi tineri, floarea tinereţii, necesari viitoruli ţării.

Legionarii nu au mai putut răbda şi tolera o astfel de răutate, făcându-şi singuri dreptate - **ca replică** - la uciderea Căpitanului şi a celor treisprezece camarazi, precum şi a zecilor de legionari din întreaga ţară aşa cum mai sus am arătat.

Astfel, Armand Călinescu, primul ministru al Frontuli Renaşterii Naţionale (marele prigonitor) a fost împuşcat pe o stradă în plin centru al Bucureştiului.

Nicolae Iorga, sfătuitorul regal privind uciderea căpitanului a fost împuşcat, de legionarul Traian Boieru - însoţit de alţi doi legionari - în pădurea Străjnicul.

Generalul Argeşanu, urmaşul lui Armand Călinescu, Mihai Moruzov, şeful siguranţei, maiorul Dănulescu, cel ce a comandat echipa de asasinare a Căpitanului, ordonând în pădurea Tâncăbeşti, executarea strangulării; precum şi mulţi alţii - total 64 deţinuţi - din conducerea ţării vinovaţi de uciderea tineretului legionar, au fost împuşcaţi în închisoarea din Jilava, ca urmare a deshumării cadavrelor Căpitanului şi a celor treisprezece legionari arătaţi mai sus.

Acestea sunt acţiuni legionare mult controversate.

S-ar fi putu desigur şi altcum, dar aceasta zicem noi cei de azi; dar cei de atunci, legionarii cei ce au scos cadavrul Căpitanului şi al celorlalţi tresprezece legionari de sub o placă de beton de circa 30 de tone, precum şi cei

de pe marginea gropii adânc revoltaţi de această crimă nu puteau raţiona "la rece" aşa cum putem face noi cei de azi.

Dar şi noi cei de azi, nu putem gândi într-alt mod, de cât că, cei pedepsiţi de legionari în frunte cu regele Carol al II-lea, şi-au meritat pedeapsa, fiind direct răspunzători de martiriul tineretului ţării încadrat în Mişcarea Legionară, pedepsit adesea fără vină.

Maniu şi Brătianu, rămaşi doar cu gloria trecutului dar în aceea vreme, bătrâni şi obosiţi nu s-au putut implica în politica vremii fapt pentru care - ca personalităţi cu multă experienţă politică - au marele păcat, că nici nu au încercat măcar, să oprească crimele săvârşite de ambele tabere politice.

Perioada, Mareşal Antonescu, primele luni de guvernare cu legionarii, cât şi cauzele despărţirii de legiune - fiind competent arătate de istorici - nu voiesc ale comenta, doresc să consmnez doar atât.

Ca ofiţer al Armatei Române - ca şi ceilalţi ofiţeri - l-am cunoscut pe Mareşal. Credeam în el, fiindcă era patriot cu dragoste de ţară, iar ca militar un desăvârşit strateg, aşa cum s-a dovedit în primul Război Mondial, făcându-ne să sperăm în posibilitatea refacerii - prin el - a frontierelor ţării.

În prezent nu-l judec, dar î-mi exprim părerea de rău că nu reuşit să se înţeleagă cu legionarii.

Şi acum, în final - şi în concordanţă cu cele consemnate în cuprinsul lucrării de faţă - putem concluziona următoarele.

Legionarii, în dorinţa lor de a scoate ţara din starea de decădere politică, au voit să impună o conducere **naţională pur românească**, neînţeleasă şi nedorită de politicienii vremii, fapt pentru care au fost prigoniţi în trei regimuri şi anume:

- sub regimul de dictatură regala a lui Carol al II-lea;

- sub regimul comunist, impus României;
- şi - **din păcate** - şi sub regimul Mareşalului Antonescu.

De aceea, ei legionarii, s-au apărat în ţară aşa cum au putut, iar când nici aşa nu se mai putea, s-au pribegit în lume, făcând cărări peste frontierele ţării, aşa cum am arătat că s-au făcut şi peste partea de frontieră a ţării, mărginaşă satului nostru Comorâşte.

De acum - în situaţia de pribegi - nu le mai rămânea decât săşi răcorească năduful, cu un blestem, pe care - ca să nu se uite - îl voi nota aici:

Pe voi cei ce pe legionari i-aţi prigonit
Pentinsul ţării în care au trăit,
Să vă cânte buha pe cumpăna fântânii
Mormântul să v-il latre-n noapte câinii,
Pe lumea cealaltă să n-aveţi hodină,
Să trăiţi în beznă fără de lumină,
Chinurile să nu vă slăbească,
Arhanghelul Mihail cu sabie de foc să vă lovească.

Culeasă azi 15 noiembrie 1986 de la Pau Gârboni Cojan.

Capitolul 8. După ani de zile

După ani de zile, când vremurile s-au liniştit şi când cmorâştenii din Timişoara, s-au aşezat fiecare la casele şi preocupările lor, am avut ocazia să discut cu legionarul Luca Domăschin - naşul meu - despre cele ce au fost în satul nostru, pe vremea legionarilor, iar mai apoi pe vremea Mareşalului Antonescu, cât şi a începutului de comunism.

De la el am aflat multe din cele ce am scris în această carte, cum majoritatea sătenilor noştrii - împreună cu învăţătorii şi preoţii vremii - erau favorabili legiunii, şi cum s-au împotrivit hotărârii comuniste de colectivizare, fapt pentru care mulţi săteni au fost pedepsiţi cu ani de închisoare, aşa cum am arătat mai sus.

Am rămas impresionat şi de torturile la care au fost supuşi legionaii în timpul anchetelor, dar mai ales de suferinţele lor din timpul de detenţie petrecut la închisorile din Aiud, Gherla, Piteşti şi altele.

La care, printre altele, am făcut următoarea remarcă:

- Dureroasă situaţie, care cred că s-ar fi putu evita, dacă legionarii nu s-ar fi răzbunat, făcându-si singuri dreptate, prin împuşcarea oponenţilor lor. O astfel de măsură nu putea fi aprobată de marea majoritate a populaţiei ţării.

- De acord, nici eu - ca şi mulţi alţi legionari - nu am aprobat o astfel de răzbunare, mi-a replicat Domăschin, dar te asigur că nici un glonţ legionar, nu ar fi fost îndreptat împotriva cuiva, dacă nu ar fi fost ucişi - în afara legii - atâta tineret român.

Iar daca vrem să judecăm legiunea din acest punct de vedere, al răzbunărilor prin împuşcare, ar trebui să nu se uite nici faptul, că în nici un caz, legionarii nu au fost iniţiatorii crimelor, nu ar fi fost răzbunatori - aşa cum mulţi ignoranţi, îi acuză în prezent, dacă nu ar fi fost în primul rând ei legionarii împuşcaţi fară cruţare.

Tot el Domăschin, mi-a rostit şi o rugăciune, a legionarilor din închisoarea de la Aiud, pe care mi-am notat-o şi pe care în finalul acestei cărţi, o redau după cum urmează:

"Doamne Dumnezeule, noi legionarii din acest loc de pedeapsă, în genunchi şi cu smerenie Te rugăm, miluește-ne şi ne izbăveşte de această osândă.

Iartă-ne Doamne, toate păcatele noastre şi nu ne lăsa pe noi păcătoşii pradă potrivnicilor.

Luminează minţile noastre ca să facem voia Ta Doamne, şi dăne tărie să putem păstra ţara, aşa cum am moştenit-o de la moşii şi srămoşii noştrii.

Dăruieşte ţări noastre, mame vrednice, care să ne poată creşte copii sănătoşi şi cu dragoste de ţară şi care să îndeplinească cea mai arzătoare dorinţă a Căpitanului, O Ţară mândră ca soarele de pe cer."

Din cele sfinte.

- "o dată venită Lumina în lume, oamenii au iubit mai mult întuericul decât lumina, pentrucă faptele lor erau rele" . . .
- "Cei ce au făcut binele, vor învia pentru viaţă; iar cei ce au făcut răul vor învia pentru judecată."

Ioan 3.19 - 5.29

SFÂRŞIT

BIBLIOGRAFIE

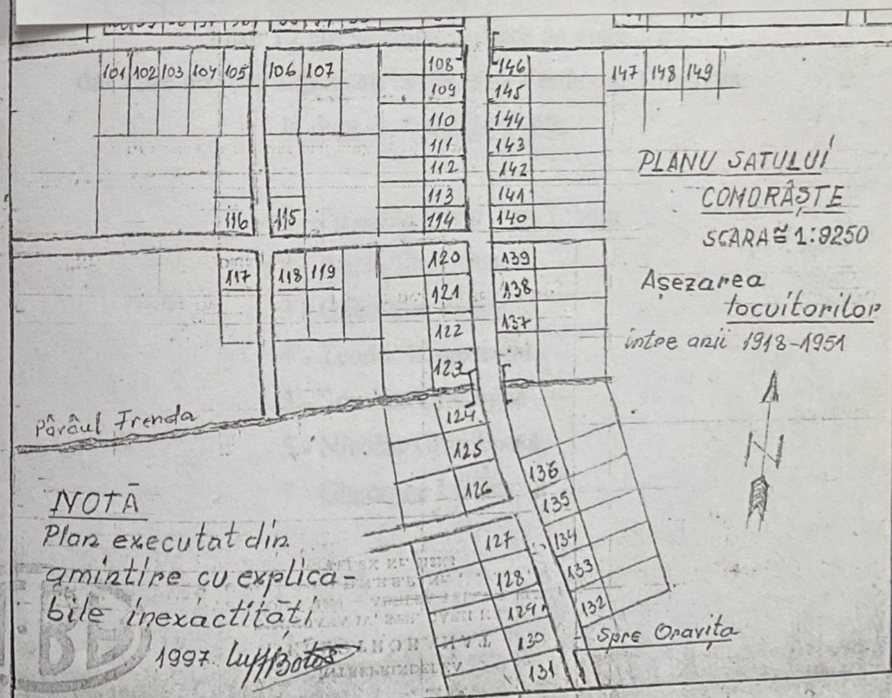
-Pentru legionari .... de Corneliu Codreanu
- Morminte vii .... de Nistor Chioreanu
- Paraşutaţi în România vândută .... de Filon Verca
- Pe meleaguri străine .... de Filon Verca
- Exil amar .... de Filon Verca
- În prag de război .... de Colonel Madgearu
- Adevărul despre Mareşalul Antonescu de Col. Madgiaru
- Istoria Gărzii de Fier 1919 - 1941 ..... de Francisco Vega

ANEXĂ

NOTĂ

Luptătorii bănățeni anticomuniști

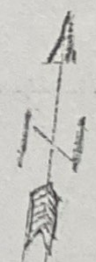

PLANU SATULUI COMORÂȘTE

SCARA ≅ 1:9250

Așezarea locuitorilor

între anii 1918–1951

Izlazul satului

Spre Reșița

Boruga

Spre Timișoara

Pârâul Frenda

Spre Oravița

NOTĂ

Plan executat din amintire cu explicabile inexactități

1997. [signature] Botos

ANEXĂ

NOTĂ

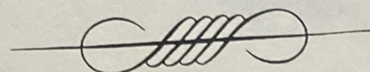
Luptătorii bănăţeni anticomunişti

Luptătorii anticomunişti din Banat
condamnaţi la moarte şi împuşcaţi la Pădurea Verde din Timişoara,
la data de 16 iulie 1949

1 - Spiru Blănaru
2 - Domăşneanu Petre
3 - Tănase Ion
4 - Puşchiţa Petru – zis Mutaşcu
5 - Romulus Maricescu

Luptătorii anticomunişti din Banat condamnaţi
între 15 ani şi muncă silnică pe viaţă,
dar care au fost împuşcaţi la Pădurea Verde din Timişoara,
la data de 2 august 1949.

1 - Puşchiţa Petru – zis Liberu
2 - Aurel Vernichescu
3 - Gheorghe Popovici
4 - Teodor Ungureanu
5 - Smultea Gheorghe
5 - Nicolae Ghimboaşă
7 - Gheorghe Luminosu

2 buc x 1,25

Spiru Blănaru

erou național

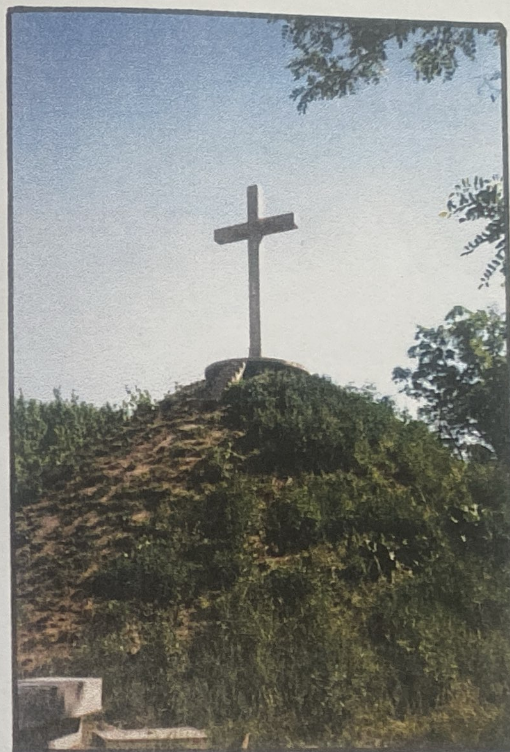
împușcat de comuniști

la 16 iulie 1949

în Pădurea Verde

din Timișoara.

Crucea și movila ridicate pe locul în care au fost executați (asasinați) luptătorii anticomuniști din munții Banatului

Pădurea verde
Timișoara